Uradni list
Evropske unije

SL
Serija C

C/2025/3472

16.7.2025

Resolucija Evropskega odbora regij o prednostnih nalogah Evropskega odbora regij za obdobje 2025–2030

(C/2025/3472)

EVROPSKI ODBOR REGIJ (OR)

OB UPOŠTEVANJU:

— strateške agende Evropskega sveta za obdobje 2024–2029;

— političnih usmeritev Evropske komisije za obdobje 2024–2029;

— sporazumov o sodelovanju Evropskega odbora regij z Evropskim parlamentom in Evropsko komisijo;

meni, da so #kohezija, #odpornost in #bližina njegove ključne prednostne naloge v mandatu 2025–2030.

I. *#Kohezija*

OR poudarja naslednje:

1. ekonomska, socialna in teritorialna kohezija so ključni cilji Evropske unije in vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti je bistveno za njihovo doseganje z upravljanjem na več ravneh, kot je izraženo tudi v zavezništvu za kohezijo;

Konkurenčnost

2. lokalne in regionalne oblasti so ključna gonila konkurenčnosti, saj so tesno povezane z državljani, gospodarskimi akterji, akademskimi krogi in drugimi deležniki. Lokalne in regionalne oblasti izvajajo strateško agendo EU na terenu ter z naložbami in javnimi naročili učinkovito podpirajo inovacijske ekosisteme, skrbijo za kakovostne javne storitve, da bi spodbudile regionalni razvoj, ter omogočajo lokalno industrijsko politiko za razogljičenje, konkurenčnost in visokokakovostna delovna mesta;

3. OR odločno podpira drzen, lokaliziran in teritorialno vključujoč deseti okvirni program in evropski raziskovalni prostor z okrepljeno podporo lokalnim in regionalnim inovacijskim ekosistemom, izboljšanimi sinergijami med financiranjem kohezije ter raziskav in inovacij ter s polnim priznavanjem lokalnih in regionalnih oblasti kot dejavnikov za omogočanje gospodarstva, ki temelji na znanju;

4. poudarja pomen opolnomočenja mladih z izobraževanjem, da bi dobili spretnosti, ki jih potrebujejo za uspeh na prihodnjih trgih dela ter za odpravljanje pomanjkanja delovne sile; tudi zakonite migracije so lahko bistveno gonilo rasti, ki obogati lokalna gospodarstva in poveča regionalno konkurenčnost;

5. evropska konkurenčnost zahteva dobro razvito teritorialno razsežnost in okrepljene strukture upravljanja na več ravneh za usklajevanje industrijske politike, saj konkurenčnosti ni brez konkurenčnih regij;

6. dokončanje enotnega trga, vključno s prostim pretokom storitev, unija kapitalskih trgov in spodbujanje naložb so namreč ključni elementi dolgoročne konkurenčnosti Evrope. Močan, inovativen in odporen enotni trg zahteva močno kohezijsko politiko z močnim poudarkom na konkurenčnosti;

7. za večjo konkurenčnost evropskega gospodarstva so potrebna ponovna prizadevanja za aktivno subsidiarnost s konstruktivnim sodelovanjem vseh ravni. Izkoristiti je treba izkušnje mest in regij, saj te izvajajo večino zakonodaje EU, pri tem pa je treba upoštevati njene gospodarske, socialne in okoljske standarde ter zagotoviti regulativno stabilnost;

8. mala in srednja podjetja (MSP) so hrbtenica lokalnih skupnosti, saj nudijo usposabljanje, zaposlitev ter osnovno blago in storitve, hkrati pa spodbujajo odpornost in diverzifikacijo;

9. OR bo z lokalnimi politikami, poenostavitvijo, zmanjšanjem upravnega bremena ter naložbami v znanja in spretnosti ter inovacije v vseh regijah EU spodbujal konkurenčno in prijazno okolje za MSP;

Proračun EU

10. proračun EU mora dolgoročno omogočati smiselne lokalne politike ter delovati kot ključno naložbeno orodje in stabilizator spreminjajočih se prednostnih nalog EU v zahtevnih geopolitičnih razmerah, ki jih zaznamuje poglabljanje ekonomskih neenakosti in podnebne krize;

11. EU mora imeti na voljo dovolj finančnih sredstev, da zelo pomembni novi cilji ne bi ogrozili dolgoletnih prednostnih nalog in ciljev Pogodbe;

12. v sodelovanju z lokalnimi in regionalnimi oblastmi kot strateškimi partnerji, ki na edinstven način razumejo potrebe po lokalnih naložbah, je treba razviti učinkovit večletni finančni okvir za obdobje po letu 2027. Načelo partnerstva in upravljanje na več ravneh sta torej bistvena dejavnika za uspeh, da bi EU postala konkurenčnejša, bolj vključujoča, varna, odporna in trajnostna. Zavrniti je treba vsak poskus centralizacije zasnove ali izvajanja večletnih programov;

13. fiskalna decentralizacija ostaja ključna za doseganje učinkovitih javnih storitev, spodbujanje konkurenčnosti in opolnomočenje državljanov;

14. novi viri lastnih sredstev in spodbude za privabljanje zasebnega kapitala za Evropsko unijo bi morali postati predmet širše razprave o dolgoročnem financiranju proračuna EU, ki bi omogočal odzivanje na nove ključne izzive, s katerimi se sooča;

Pravični prehod

15. vseobsegajoča in celostna strategija s ciljno usmerjenim lokalnim pristopom je glede na različna izhodišča, prednosti in asimetrične ranljivosti regij EU ključna za obvladovanje socialno-ekonomskih učinkov trojnega prehoda (zelenega, digitalnega in demografskega). Ohraniti je treba trdno podporo pravičnemu prehodu v okviru kohezijske politike, da bi tako lahko sprostili potencial in pozitivno dinamiko za trajnostni razvoj;

Trajnostna in cenovno dostopna stanovanja

16. vsakdo ima pravico do dostojnega in cenovno dostopnega stanovanja. Številni državljani EU imajo težave pri dostopu do nepremičninskega in najemniškega trga, kar vpliva na kohezijo EU, kakovost življenja in urbanistično načrtovanje ter dostopnost in varnost naših mest. Nujno se je treba spopasti s hudo stanovanjsko krizo v številnih delih EU in odpraviti brezdomstvo do leta 2030;

II. ***#Odpornost***

OR poudarja naslednje:

17. odpornost je v širšem smislu sposobnost odzivanja na naravne nesreče in nesreče, ki jih povzroči človek, na varnostne grožnje ter gospodarsko in politično nestabilnost v EU in po svetu. Odpornost je odvisna od tesnega sodelovanja na vseh ravneh upravljanja in mora vključevati krepitev sposobnosti EU ter lokalnih in regionalnih oblasti za odzivanje na različne oblike kriz z ustreznimi instrumenti in finančnimi sredstvi;

Čezmejno sodelovanje

18. evropsko teritorialno sodelovanje kot bistvo evropske dodane vrednosti mora imeti osrednjo vlogo, priznati ga je treba kot prednostno nalogo in ga okrepiti v naslednjem večletnem finančnem okviru;

Podnebne spremembe

19. vse večja izpostavljenost mest in regij EU posledicam podnebnih sprememb in nenehne degradacije okolja so zelo zaskrbljujoče ter zahtevajo večjo osredotočenost in več finančnih sredstev za preprečevanje in prilagajanje. Za uresničevanje cilja podnebne nevtralnosti EU do leta 2050 so potrebni pravno zavezujoči cilj 90-odstotnega zmanjšanja CO_2 do leta 2040 in ambiciozna, a realistična prizadevanja, kot so opisana v zelenem dogovoru;

20. nujno je okrepiti strukturno in finančno zmogljivost lokalnih in regionalnih oblasti za uskladitev podnebnih ukrepov in ohranjanja biotske raznovrstnosti, hkrati pa okrepiti raziskave in inovacije ter blažiti podnebne spremembe in se jim prilagoditi, kakor tudi obvladovati tveganja in izboljšati pripravljenost lokalnih in regionalnih skupnosti na podnebne nesreče;

Odpornost v zvezi z vodo

21. odpornost v zvezi z vodo kot pomemben svetovni izziv je ključna za konkurenčnost EU in za doseganje ciljev prilagajanja podnebnim spremembam, varstva biotske raznovrstnosti, zmanjšanja onesnaževanja, prehranske varnosti, krožnega gospodarstva in javnega zdravja, zato jo je treba vključiti v vse druge relevantne politike EU;

22. na lokalni in regionalni ravni je treba razviti in izvajati strategije za celostno upravljanje voda z inovativnimi rešitvami, ki upoštevajo naravo;

Čista, varna in cenovno dostopna energija

23. učinkovit, gospodarsko trajnosten, čist in pravičen energetski prehod na lokalni ravni je ključen tudi za zmanjšanje strateških odvisnosti ter povezovanje okoljskih ciljev in konkurenčnosti;

24. v vse bolj zapletenih geopolitičnih razmerah je izredno pomembno spodbujati mikroproizvodnjo energije ter decentralizirane in obnovljive energetske sisteme;

25. dokončanje evropske energetske unije s popolnoma integriranim in medsebojno povezanim trgom po vsej EU z dobro delujočim osrednjim sistemom upravljanja bo ključnega pomena za izboljšanje energetske varnosti EU in preprečevanje, da bi cene energije postale velika ovira za njeno industrijo in breme za državljane;

26. lokalne in regionalne oblasti imajo ključno vlogo pri doseganju trajnostnega in socialno pravičnega energetskega prehoda, konkurenčnosti lokalnih podjetij in boju proti energijski revščini, vendar se morajo za povečanje energijske učinkovitosti in lokalne proizvodnje energije zanesti na ustrezno financiranje, ki vključuje neposredna sredstva za lokalne in regionalne oblasti;

Zdravje

27. zdravo prebivalstvo ter močno, vsem dostopno in inovativno zdravstvo sta pomembna dejavnika družbene odpornosti EU in osrednji steber strateške avtonomije EU;

28. EU mora pri vzpostavljanju in izvajanju evropske zdravstvene unije skupaj z državami članicami, regijami, mesti in podeželjem obravnavati izzive, kot so zmanjševanje števila zaposlenih v zdravstvu, težave z dobavo kritičnih zdravil, velika ranljivost zdravstvene infrastrukture za kibernetske napade, vztrajne neenakosti na področju zdravja ter vse več kroničnih bolezni in težav z duševnim zdravjem v času negotovosti in kriz;

Kmetijstvo

29. močna skupna kmetijska politika (SKP) bo bistvena za povečanje odpornosti, trajnostnosti, konkurenčnosti, prehranske neodvisnosti in varnosti EU ter zaščite njenih kmetov. Javna sredstva mora usmeriti v okoljsko trajnostne kmetijske prakse;

30. osrednji element SKP mora biti tudi razvoj podeželja, ki podpira živahno podeželje z zanesljivimi javnimi storitvami in infrastrukturo ter obravnava demografske in gospodarske izzive;

31. regije morajo imeti pomembno vlogo pri upravljanju prihodnjih strateških načrtov, s čimer se zagotovi upoštevanje posebnih teritorialnih in sektorskih značilnosti ter osredotočenost SKP na podpiranje trajnostne proizvodnje hrane, prilagojene lokalnim razmeram, generacijsko pomladitev in ohranjanje strateške vloge agroživilskega sektorja;

Varnost

32. Evropejci in EU se soočajo z vse večjimi grožnjami, ki imajo več razsežnosti, zato mora odzivanje nanje postati skupna odgovornost, kot je poudarjeno v Niinistöjevem poročilu. Za pripravljenost Evrope in njene obrambne zmogljivosti je treba storiti več. Neomajna podpora OR ukrajinskim mestom in regijam, ki se kaže v zavezništvu za obnovo Ukrajine, je tudi naložba v odpornost mest in regij EU, saj je priložnost za učenje iz izkušenj ukrajinskih partnerjev;

33. pripravljenost na krize, povezane z geopolitičnimi napetostmi ali naravnimi nesrečami, je bistvenega pomena, lokalne in regionalne vidike pa je treba v celoti upoštevati v politikah EU, da bodo lahko učinkovite na terenu. Ključnega pomena je dejavno sodelovanje mest in regij, zlasti pri krepitvi obrambne industrije, varovanju javnih prostorov in kritične infrastrukture ter krepitvi odpornosti in kibernetske varnosti s pristopom, ki vključuje celotno družbo;

III. ***#Bližina***

OR poudarja naslednje:

34. lokalne in regionalne oblasti imajo edinstven položaj za obravnavo spreminjajočih se potreb državljanov. Krepitev zmogljivosti lokalnih oblasti je bistvena za ohranjanje kohezije, spodbujanje vključujočih skupnosti in krepitev zaupanja državljanov v javne institucije;

Demografske spremembe

35. demografske spremembe zaradi staranja prebivalstva in težav, kot so beg možganov, opuščanje podeželja in dezertifikacija, vse večji koeficienti odvisnosti, razvoje pasti, v katere se ujamejo nekatere regije, in splošno zmanjševanje prebivalstva povzročajo velike neenakosti med območji in skupnostmi, kar ogroža kohezijo. Kohezijska politika ostaja osrednjega pomena za obravnavanje in blažitev demografskih sprememb ter ustvarjanje priložnosti za prebivalstvo manj razvitih in prikrajšanih regij. Poudarek na demografskih izzivih v okviru kohezijske politike bi moral zajemati spodbujanje družinam prijaznih politik in medgeneracijske pravičnosti ter razvoj pametnih in trajnostnih možnosti za regije, ki se krčijo. Zato je treba s spodbujanjem dobrega okolja za podjetja, ki lahko ponudijo delovna mesta, ter s kakovostnimi javnimi storitvami in infrastrukturo ljudem omogočiti, da lažje ostanejo v svojih regijah in mestih ali se vanje vrnejo;

Lokalna demokracija

36. okrepiti je treba zmogljivost lokalnih in regionalnih oblasti za spopadanje s sistemskimi grožnjami demokraciji;

37. premostitev vrzeli med institucijami in državljani ter varstvo temeljnih pravic in pravne države sta ključni na vseh ravneh upravljanja;

38. prav tako je pomembno spodbujati udeležbo državljanov, zlasti mladih, in skrbeti, da imajo v postopkih odločanja besedo vse generacije. To je bistveno za pravičen, pregleden in odgovoren sistem upravljanja;

39. OR ima s svojimi člani ter mrežami in pobudami, kot so občinski svetniki EU, mladi izvoljeni politiki ali evropski teden regij in mest, na voljo edinstvena orodja za približevanje Evrope državljanom in usmerjanje njihovega prispevka na raven EU;

40. ohranjanje lokalne demokracije ostaja nujno, tako v EU kot tudi v državah širitve in državah južnega in vzhodnega sosedstva;

Enakopravnost spolov

41. prispevanje k naslednji strategiji EU za enakopravnost spolov in pretvarjanje načrta EU za pravice žensk v otipljive rezultate na terenu bo medsektorska prednostna naloga OR v obdobju 2025–2030; OR bo dejavno podpiral lokalne in regionalne oblasti kot strateške partnerice pri doseganju enakega plačila za enako delo in ekonomskega opolnomočenja, enakega dostopa do kakovostnih zdravstvenih storitev, dostopnosti otroškega varstva, usklajevanja poklicnega in zasebnega življenja ter enakih zaposlitvenih možnosti. OR podpira tudi vključevanje načela enakopravnosti spolov v vse politike EU, od zasnove do izvajanja, v tesnem sodelovanju z vsemi ravnmi upravljanja. To vključuje zavezanost presečnosti, zlasti vključevanju žensk iz marginaliziranih in ranljivih skupin, tudi oseb LGBTIQ+; OR poudarja pomen večje udeležbe žensk v političnem življenju in poziva k enaki udeležbi žensk in moških, kar zadeva sestavo in vodilne položaje v institucijah EU, in politične institucije poziva k sprejetju kodeksov ravnanja, ki upoštevajo različnost spolov, in izvrševanju ukrepov proti nadlegovanju. To je bistveno za zaščito lokalne demokracije in zagotavljanje, da enakost ni le načelo, temveč se odraža v resničnem življenju po vsej Evropi;

Mladina

42. sedanja strategija EU za mlade, ki se osredotoča na aktivno udeležbo in boljše priložnosti za mlade za učenje in delo ter koristi njihovemu ekonomskemu in socialnemu razvoju, si zasluži večjo prepoznavnost in večji poudarek na njenem izvajanju. To je povezano z okrepljeno podporo EU izobraževanju kot ključnemu vidiku Unije spretnosti, ki je bistvenega pomena za prihodnje generacije pri dostopu do kakovostnih delovnih mest in stanovanj;

OR za naslednje petletno obdobje:

43. poudarja, da so lokalne in regionalne oblasti zaradi svoje politične legitimnosti, ustavne vloge, znanja in naložbenih moči ter zaradi svoje zavezanosti koheziji, odpornosti in bližini ključni akterji pri obravnavanju navedenih izzivov in ciljev politik;

44. je prepričan, da se mesta in regije ne smejo obravnavati zgolj kot deležniki v tem procesu, temveč kot dejavni udeleženci pri pripravi Evropske unije na prihodnost v sklopu ambicioznega programa reform pred njeno širitvijo;

45. poudarja, da je vključevanje lokalnih in regionalnih oblasti v razvoj prihodnosti EU in političnega procesa, ki temelji na načelih aktivne subsidiarnosti, partnerstva in upravljanja na več ravneh, edini način za učinkovito doseganje cilja EU, da regije postavi v središče svojega dela.

V Bruslju, 15. maja 2025

Predsednica
Evropskega odbora regij
Kata TÜTTŐ